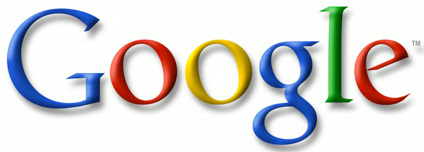

WIDENER
HN ZARU D

KNIHOVNA ·HL·MĚSTA·PRAHY·
D 1249 b

VZPOMÍNKA

NA

BOLESLAVA JABLONSKÉHO

POSLEDNÍ NÁVRAT DO VLASTI.

Podává

EDVARD JELÍNEK.

(Ve prospěch nadace Jablonského.)

PRAHA.
V KOMISI KNIHKUPECTVÍ JAROSLAVA POSPÍŠILA.
1881.

Dostalo se mně té cti provázeti nesmrtelného pěvce Boleslava Jablonského na poslední jeho cestě z bratrské Polsky do milené vlasti. Předkládaje nyní vznešeného tohoto obřadu — pokud neodkladná pilnosť věci dovolovala — zprávu, vidím se nucena vysloviti v čele této skrovné knižečky své nejuctivější a nejsrdečnější díky všem oněm vzácným osobám v Čechách i v Polsce, kteří mne o památné pouti Jablonského učinili osobně k vděčnosti povinným.

Díky takové skládám především nejdůstojnějšímu biskupovi krakovskému P. Dunajewskému, veledůst. opatu a zemskému prelátu P. S. Starému na Strahově, důst. administ. ve Zwierzyńci P. Zimnému, spanilomyslným manželům p. Náprstkovým, sl. spolku „Svatoboru“, váženým krajanům v Krakově, velect. starostovi „Umělecké Besedy“, dru Strakatému, váž. spisovateli p. J. Mienovi, slavné redakci Czasu, jakož i všem, kteří jakýmkoliv spůsobem ochoty a přízně nešetřili, aby úkol na mne vložený všemožně byl urychlen a usnadněn.

Edvard Jelínek.

Vždy bude ku cti a chvále české vlasti, že drahé zůstatky nadšeného pěvce Boleslava Jablonského ještě dříve, než čas setřel první, nejbolestnější dojem neoželené ztráty, převezeny byly ze země bratrské do země jediné nejmilejší, do oné země, pro niž srdce básníkovo nejlahodnější láskou a nejšlechetnější myslí bilo, toužilo a — zmíralo.

Tak jak nižádná láska tužby své držeti nedá, tak i český vděk spěl zadosť učiniti přední tužbě své; neprodléváno marně ani dne, ani hodiny, ba ani jedné vteřiny, ale zajisté po přání všeho národa, péčí vlasteneckého Svatoboru a zejména přičiněním spanilomyslných manželů p. Náprstků položen drahý náš Boleslav Jablonský k věčnému odpočinku na posvátném Vyšehradě dříve, než zora Zwierzynieckė vesny zdolala hroby své pokryti prvními slzičkami a sněženkami.

I dal národ český opětný důkaz na jevo, jak umí ctíti památku básníků, jak umí se vděčiti životům a srdcím o vlasť a národ zasloužilým. Leč netoliko národ Jablonského, ale i bratrští Poláci projevili spůsobem vznešeným soucit svůj ze ztráty českého básníka, jenž veden myšlenkou pravdivého bratrství, tolik si uměl získati ve své druhé vlasti lásky a úcty, že zalévaly hrob jeho rovněž tak slzy

*

polské, jak slzy české a duch dvou nejblíže spřízněných národů šepotal v hlubokém zármutku od Vavelu až k Vyšehradu, od Visly až k Vltavě modlitbu vlastenecké, společné lítosti.

Památná ona pouť z malého hřbitůvku Zwierzynieckého krajinou polskou, moravskou a českou do matičky Prahy byla pásmem nezapomenutelných výjevů a dojmů, i nebude zajisté od místa, podá-li průvodčí na této cestě zprávu o posledním návratu Jablonského do milené vlasti. —

Dojemný, nevýslovně dojemný byl každý krok této pouti, tím více, jelikož všeliký její obřad plynul z bohatého i čistého zdroje nestrojené, upřímně procítěné lásky k zesnulému pěvci. Spolčená Polska, Morava a Čechy svorně vzdaly největší hold památce šlechetného, milujícího a bohatě nadaného života.

Již osmého března, kdy ustanoveno tiše převézti našeho Boleslava ze Zwierzyńce na krakovské nádraží, zaslzelo nejedno polské oko. Temná noc rozestřela již dávno chmury své nade vší krakovskou obcí, když se malý průvod hnul za ticha v pravdě hrobového ze zwierzynieckého hřbitůvku. Na této cestě provázel našeho Boleslava důstojný a veleochotný pan P. Zimny, administrátor zwierzyniecký, krakovští krajané (kteří tak vzácnou obětavosť k zesnulému básníku po čas nemoce i při pohřbu na jevo dali),*) a zástupce Svatoboru. — Na křižovatkách a cestách čekal ve sněhu lid, ženy, starci i děti, a posýlal úpěnlivými slovy svému dobrodinci poslední rozloučení: „Bůh tě provázej, náš nej-

*) Toliko na výslovné přání těchto pánů pomíjíme jmen.

lepší dobroději," znělo tesklivě z úst toho vděčného lidu pod Kościuszkovou mohylou. Když pak průvod stanul u klášterních zdí, zazněl malý zvonek, jehož smutné zvuky se nesly nerušeným tichem až k výšinám královského Vavelu.

Teprve krátce před devátou hodinou večerní složena mrtvola na nádraží, kdež s vzácnou ochotou sám ředitel dráhy vše, čeho třeba bylo na zejtří, zařídil.

Mezi tím projevil staroslavný Krakov a šlechetné jeho obyvatelstvo všeobecnou sdílnosť se ztrátou, jaká stihla tak hořce všecken národ český.

Především budiž vděčně vzpomenuto vřelého našeho přítele, nadšeného pěstitele vzájemnosti polsko-české, spisovatele polského i francouzského, p. Julia Miena*), jenž hned v prvních dnech po našem příjezdu do Krakova uveřejnil v „Czasu" srdečný feuilleton o Boleslavu Jablonském, čímž pozornosť všeho polského obecenstva k našemu básníku valně byla povzbuzena.

Pan Czeslaw Jankowski, Litvín, chvalně známý básník polský, přeložil současně několik básní našeho Boleslava i připojil je k feuilletonu páně Mienovu.

Jaký dojem učinily v kruzích polských básně „Do Polaka", „Do Polki" atd., snadno lze si pomysliti. Nebylo snad domu krakovského, v němž by se v těchto dnech o Jablonském s vděčností nebylo vzpomínalo. — Nad to sluší připome-

*) Také některé české práce p. Mienovy jsou našemu obecenstvu chvalně známy.

nouti, že netoliko v soukromí, ale i ve veřejnosti, zejména pak v „Kole“ literátů a umělců krakovských věnována našemu Boleslavu tklivá úcta a pozornosť. Avšak vděk polský vrcholil se nazejtří, ve středu, před samým odjezdem vlaku.

Vděčností každému Čechu povinnou bude pisatel těchto řádků vždy vzpomínati, jak šlechetným způsobem se staroslavné město „podvavelské“, sídlo jagiellonských králů a staletá stolice polských věd, rozloučilo s milovaným Čechem, vzorným knězem a ctihodným spoluobčanem. Téměř půl věku svého žil mezi nimi, žil v dobrém i blaženém přátelství — a vzdali mu česť jako *svému*.

Bylo to vznešené osvědčení úcty netoliko k zesnulému básníku, ale i osvědčení hluboce pocítěného soucitu k národu, jemuž Jablonský vším srdcem a vší duší náležel.

Ještě před pátou hodinou shromažďovaly se zástupy vynikajících osobností na nádraží, aby buď věnec na rakev složili, anebo poslední pozdrav nebožtíku projevili. A každým okamžikem přese velmi nepříznivé počasí nové a nové zástupy ctitelů přibývaly, tak že dříve, než vůz s drahou schránkou byl rozevřen, již všechno prostranství kol a vůkol hustě bylo naplněno. Leč netoliko intelligence krakovská, ale i mnohé vynikající osobnosti z rozličných stran Polsky shromáždily se při zůstatcích našeho pěvce. Polské království, Litva, Ukrajina, Podolí i Poznaňsko měly zde své zástupce. Ba i prostý lid ze Zwierzyńce (chłopy) spěl vzdáti poslední česť svému „dobroději“.

Pokud paměť nám slouží, připomínáme vděčně z přítomných následující osobnosti: dra Majera, předsedu Akademie Umiejętności, kanovníka a učence vld. X. Polkowského, prof. Tarnowského, dra Estreichera, ředitele Jagiellonské biblioteky, slavného malíře Matejku s žáky malířské akademie, p. Kossaka, starostu Koła umělců a spisovatelů krakovských, básníka u nás tak mile známého dra Asnyka, vřelého pěstitele vzájemnosti českopolské p. Julia Miena, členy krakovské rady městské v čele s p. radním W. Rzewuským, redaktora Przeglądu Polskiego dra H. Zatheya, redaktora Muzea dra Tad. Rutkowského, členy redakce Czasu pp. Szukiewicze, Kłobukowského, dra Cyfrowicze a Müldnera, dramatického básníka a spisovatele lidu W. L. Anczyce, básníka Litvína p. Czeslava Jankowského, prof. pana Bobrzyńského, hr. H. Krasińského, znamenitého archeologa p. prof. Łepkowského, členy hudebního towarzystwa s ředitelem p. S. Niedzielským, dra Zatorského, vřelého přítele zesnulého veledůst. varšavského kanovníka Ig. Domagalského, zástupce Milosrdných bratří krakovských, množství professorů, členy Koła literarního, členy akademické Czytelni, spolku knihtiskařů, deputace ze Zwierzyńce (důst. p. administrátor Zimny a učitelstvo) atd. atd. K těm pak vynikajícím osobnostem přidružily se ne skrovným počtem vzácné paní a dívky polské — ony znamenité ženy, kteréž sám Jablonský vlasteneckým nadšením opěvoval. I ony, nejpřednější dámy krakovské, přišly, aby poslední vzdaly úctu básníku našemu, básníku českému.

Jmenovali jsme jen neveliký počet polských

ctitelů Jablonského, ale i z této řady zvučných jmen jest patrno, že se s českým miláčkem nerozloučili toliko jednotlivci; rozloučilať se s ním spůsobem zajisté nejdůstojnějším *Polska!*

Samo sebou jest, že též čeští krajané neopomenuli se v hojném počtu bez rozdílu povolání a pohlaví dostaviti k tomuto dojemnému obřadu.

Jakmile rozevřen vůz, skládány na skrovně ozdobenou rakev četné věnce. První věnec s nadpisem „Pamięci † Eugeniusza Tupego“ položil jménem Akademie Umiejętności předseda p. dr. Majer; druhý jménem rady městské staroslavného Krakova p. r. Rzewuski (s nápisem: † Eugeniuszowi Tupemu, zasłużonemu w kościele i piśmiennictwie. Rada miasta Krakowa), třetí pak jménem Polek ušlechtilá slečna Rakowiecka s panem Mienem. Palmy tyto s překrásnými kameliemi zdobily dvě bílé stuhy; na první četl se tklivý vděk *„Od wdzięcznych Polek“*, na druhé vhodná báseň samého Jablonského v mistrném překladu Czesława-Litvína:

Piękna Polko, kraj ma w tobie
Pociechy anioła!
Któż w miłości dla ojczyzny
Przewyższyć cię zdoła!

Któż dla kraju ofiar tyle
Ponieść jest gotowy?
Kto się nie zląkł cierpień, bólu,
Korony cierniowej?

O poczytałbym za bardzo,
Bardzo szczęśliwego,
Kto w cór Czeskich serca zdoła
Przelać ducha twego!

Či bylo lze poetičtější věnec položiti na hrob našeho pěvce? Zajisté že ne, a protož s citem neskonale vděčným znamenáme též jména, jež se s tímto skvostným darem polských paní a dívek tak krásně slučují; jsou to vlastenecké dámy: Marie J. Stojowska, Marie Dembicka, Lucie Bogdańska, Marcelina Rakowiecka, Leokadie Oczapowska, Gabriela Chodylska, Melanie Rybkowska, Jadwiga Rutowska, Helenka Sadowska, Jadwiga Zdziechowska, Kazimira Sokolnicka a Antonie Mencińska.

Ostatní věnce položeny asi v tomto pořádku:

Koło artystyczno-literackie w Krakowie: „Pobratymczego Narodu Poecie.“ (Dr. Asnyk.)

Zgromadzenie Sióstr Norbertanek: „Najczcigodniejszemu swemu Bratu. Zwierzyniec 1881.“

Redakcya Czasu: „Poecie czeskiemu.“ (Dr. Cyfrowicz.)

Redakcya Przeglądu Polskiego: „Czeskiemu Pieśniarzowi.“ (Dr. Zathey.)

Redakcya Gwiazdki Krakowskiéj: „Czeskiemu Poecie.“ (P. W. L. Anczyc.)

Rada Półwsia Zwierzyńca: „W dowód szacunku.“

Młodzież akademicka krakowska: „Wieszczowi naroda czeskiego.“ (p. Ożog.)

Nauczyciele szkół ludowych: „Swemu kochanemu przełożonemu.“

Towarzystwo drukarzy krakowskich: „Pieśniarzowi pokrewnego Narodu.“ (P. Kwiatkowski.)

Franciszek Karliński, dyrektor obserwat. uniwerzytetu Jagiellońskiego.

Některé z těchto překrásných věnců ozdobeny byly znaky a barvami města Krakova.

K věncům polským přiložili též krajané čeští v Krakově vavříny se stuhami, a sice spanilomyslná paní Webrová jménem „Čechů krakovských“ s nápisem: „Slavnému pěvci“ a Čeští krajané na nádraží v Krakově věnec s nápisem: „Slavnému pěvci národa.“

Když již všechny věnce na rakev byly uloženy, promluvil předseda krakovské akademie a poukázav vřelými slovy na zásluhy a význam zesnulého básníka, žádal zástupce Svatoboru, aby city polské soustrasti tlumočil bratrskému národu. Po té učinil dojemné proslovení ctihodný kanovník a učenec Polkowski, vylíčiv v delší a vlastenectvím prodchnuté řeči význam našeho Boleslava jako básníka, jako kněze, vlastence, Čecha a spoluobčana polského, jenž vším svým životem a vší svou blahodárnou činností utužil pouto našeho národního bratrství. Byla to chvíle velikého dojmu — nebylo snad oka nezaslzeného.*)

Zástupce „Svatoboru“ odpověděl oběma ctihodným řečníkům slovy vděčnosti, řka s plným vědomím, že hold složený šlechetnými Poláky paměti českého básníka vděkem, útěchou a radostí naplní všechnu československou vlast. „Kéž Bůh splatí tento soucit a tuto lásku vší Vaší polské zemi!“

Zatím čas valně pokročil. — Zaznělo znamení . . . Ještě jednou zaúpěl smutně chladný větřík, silná prška snesla se s nebes a v chvíli již příští unášel vlak Jablonského, naposledy z pohostinného lůna krakovského.

*) Litujeme srdečně, že nemůžeme obou znamenitých řečí s čtenářstvem sděliti.

. . . A dlouho pohlíželi v smutném mlčení za unikajícím vlakem. — — — — — — — — —

Tak loučili se Poláci, Polky a Čechové krakovští s národním pěvcem naším a i tehdy, až mnoho času uplyne, nezapomeneme oněch dojmů, jichž jsme v těchto památných chvílích hluboce v srdcích českých pocítili.

Později dověděli jsme se, že mimo vše též na krakovském náměstí očekávalo množství lidu průvod pohřební — v domnění, že se exportace díti bude ze Zwierzyńce přímo na krakovské nádraží. —

Bylo lze vším právem očekávati, že též otčina Boleslavova přiměřeně uctí památku nesmrtelného pěvce, že nedá se zahanbiti bratrskými, srdečnými Poláky, že náležitě vzdá poslední úctu blahodějnému muži, jenž všecken ten kraj, každou tu říčku, každý ten háj, každou tu vísku a každou tu duši českou tak milostně a nadšeně opěvoval.

U nás jináče, ach u nás jináče! . . . . pěl tklivě s ukrajinským slavíkem Bohdanem Zaleským.

A tu ku cti budiž československé vlasti radostné přiznání, že dostála v míře nejdůstojnější smutné, ale krásné povinnosti.

Nižádná nepohoda, nižádná pozdní hodina nezdržela vděčného lidu, aby spůsobem rovněž tak dojemným jak významným neosvědčil úcty k vroucně milovanému básníku. Kamkoliv v čas dospěla zpráva, tam také složen příslušný hold nestrojené vděčnosti. Na sta a na tisíce očí moravských i českých zaslzelo na rozličných stanicích při rakvi hojnými věnci pokryté, na sta a na tisíce hlasů tlumené „S Bohem!“

na rozloučenou posýlalo. Z nejednoho kostelíčka zněl v ústrety žalobný zvuk zvonů, z nejedné vížky vlál prapor smuteční. A v nejednom tom kostelíčku slouženo Bohu za duši nesmrtelného kněze-pěvce. I zdálo se jakoby ze všech stran spěchal vděčný lid český, aby vlastní slzou skropil schránku drahého těla.

Téměř při samém prahu požehnaného území jazyka českého, v Moravské Ostravě, vzdán památce pěvce první český, jen bolem a vděčností mluvící pozdrav. A s tím prvním pozdravem pojilo se též poslední rozloučení ostravských Čechů.

Z večera před příjezdem vlaku na moravské území shromáždili se účastníci smuteční slavnosti v místnostech besedních v počtu neobyčejně velikém, aby odtud společně na nádraží se vydali. Beseda občanská i měšťansko-řemeslnická a čtenářský spolek Salmovský závodily takřka, vykonávajíce vlastenecké povinnosti. Dříve než účastníci opustili besedu, sepsán a všemi přítomnými podepsán zvláštní slavnostní protokol ku věčné památce této noci.

Když pak vlak krakovský po hodině půlnoční přijížděl, rozlévala se rudá zář přečetných pochodní po nádraží. Jakmile vlak stanul a vůz otevřen, předstoupil dr. Chleborád a vylíčiv vřelými slovy význam nesmrtelného básníka, poslední dal mu pozdrav na cestě do milené otčiny. Trojnásobné „Sláva“ básníkově památce zaznělo dalekou tišinou ostravské noci. Po proslovené řeči vstoupil předseda besedy pan Vondráček do vozu a položil na rakev skvostný věnec z vavřínu a ratolestí palmových, s nápisem na stuhách: „Nesmrtelnému pěvci národa. Beseda v Moravské Ostravě.“ Po té zazněly zvuky smutečního cho-

rálu, jejž přednesl četný sbor pěvecký. Jen několik ještě chvil a již dále neseny drahé ostatky drahého syna vlasti, S Bohem, s Bohem! zaznível ohlas srdcí žalem sevřených, až vlak posléze zmizel v temnotě noční.

Daleko by nás vedlo, kdybychom chtěli dopodrobna vylíčiti všechny dojmy, kteréž jsme v srdci našem na poslední pouti Jablonského k matičce Praze pocítili. Veliký onen dojem nelze vypsati ani mnohými slovy, a protož obmezujeme se jen na to, co se nám vidí zvláště potřebným — a co jsme zdolali tolikerými dojmy přeplněnou pamětí zachovati. Níže připojené telegramy a listy doplňují vhodně naše vzpomínky.

Netoliko na nádražích, ale i na cestách a křižovatkách, kde vlak nestál, shromažďoval se lid český, aby alespoň hodil několik květin za ujíždějícím vlakem a dal tak úctu a vděčnosť svou na jevo. Zapomenouti též nelze, že hluboký dojem všady působily polské věnce, jichž jasné, přátelskými nadpisy opatřené stuhy tak mile kynuly každému českému oku. Báseň, vytištěná na stuhách věnce polských paní, čítána hlasitě a tak vzpomínalo vděčně nejedno srdce české při zůstatcích našeho Boleslava na soucitnou, bratrskou vlasť polskou.

Přes to, že v novinách zřetelem na naše poměry uveřejněno všeho uznání hodné prohlášení, aby místo kupování drahých věnců zřízena byla nadace Jablonského pro syny a dcery chudých spisovatelů českých, nebylo — jak právem předvídáno — nedostatek českých a moravských vavřínů, ano některé spolky a zastupitelstva v té míře vlastenecky

se osvědčily, že netoliko věnec na rakev básníkovu, ale i peníz k nadaci Jeho jména přiložily.

Takým spůsobem provázel schránku zesnulého básníka od hranic sesterské Moravy až k výšinám posvátného Vyšehradu duch čistě vlastenecký, jehož památka těchto dnů bohdá dlouho, dlouho potrvá.

V Přerově očekávaly vlak deputace profesorské i jiné a oznámily, že věnují značnější částku ve prospěch nadace Jablonského.

V Olomouci pozdržel se vlak půl hodiny. Na nádraží dostavily se některé dámy, deputace slovanského spolku čtenářského, „Sokola", dělnického spolku, besedy, záložen olomouckých a řemeslnického spolku. Slovanský spolek čtenářský k přečetným věncům položil svůj krásný věnec vavřínový s trikolorou.

České Třebové dostalo se vzácné cti uvítati Jablonského na hranicích vlasti české. Uvítání stalo se důstojně. Čestného úkolu toho ujala se obč. beseda, požádavši jiných spolkův i jednotlivých osob, aby se slavnosti súčastnily. Mrtvola přibyla tam 10. března hned po poledni. Jakkoliv celý den byl nepříznivý a stále pršelo, v 7 hod. večer pak nejhustší déšť se spustil, shromáždily se nicméně touž chvílí četné davy lidu u nádraží, načež dostavili se pozvaní spolkové s prapory a světly. Vedle obč. besedy shromáždili se hasiči, vysloužilci a tkalci, pak mladší pěv. spolek, zástupce města p. Rössler, vel. duchovenstvo, učitelstvo, někteří úředníci st. dráhy a mnoho jiného občanstva. Na rakev přiložila dceruška p. dra Fukara, Olga, skvostný palmový věnec, jejž věnovala básníku obč. beseda.

Při tom zapěli pěvci řízením p. řed. Paukerta dojemný Bendlův sbor smuteční, k němuž napsal pan učitel Kubelka tato přiměřená slova:

Na prahu vlasti své,
ó sladký pěvče náš,
v kolébce zlatých snů
Ty zas
tu nás
své nalezáš!
Žel, chladná ruka Tvá,
však teplý ducha dech
nám líce ovívá
i slzu, jež splývá,
do srdce schvívá.

Vlasti své Jsi život dařil,
život veď Tě v bratrů zemi;
co Ti skoupý život zmařil,
smrt Ti přeje: vlasti lemy,
klidný spánek v rodné zemi.

Duch Tvůj, pěvče síly, cnosti,
talismanem námi vane,
jako balsám s vysokosti
nebes v naše duše kane.
Duch Tvůj, pěvče sladkých vzdechů,
kouzlem vane v naše žití,
zmlkni žale, ustup slzo,
takové kdo v luhu vlasti nasel kvítí,
živ jest, nemůž' nikdy mříti.

Boleslav Orlický.

Slávu provolavše odebrali se spolkové a mnoho obecenstva do místností besedních, kdež neméně důstojně oslavena památka Jablonského. Pěknou ozdobou místností těchto byl transparent, na němž se čtla památná slova tklivého pěvce:

Oči své jsem vyplakal,
prsa svá jsem vyvzdychal,
srdce své jsem vybásnil,
co mi zbývá jiného —
než bych duši vypustil?

Okolo 8. hod. vystoupil před obecenstvo katecheta škol p. P. M. Kubek, aby vylíčil život a působení Jablonského. Po něm taktéž s jiné stránky učinil p. uč. G. Kubelka, načež zapěl ml. zpěv. spolek řízením p. ř. Paukerta českou hymnu „Kde domov můj?“ Napotom přednesla sl. Stádníková s vroucím citem Jablonského báseň „Tři doby země české,“ bratr její pak, pan uč. Stádník, taktéž přednesl dle zdání jeho nejlepší tři básně oslavencovy. Po těchto přednáškách následoval zpěv ml. pěvců.

Do Třebové dostavily se též deputace z Litomyšle a Jablonné, zejmena důstojné duchovenstvo. K deputaci litomyšlské náležel též známý spisovatel český prof. p. Alois Jirásek.

Nazejtří z rána ubíral se vlak přímo ku Praze, bez delších přestávek. V Ústí nad Orlicí, v Chocni, v Uhersku (krátké zastávky užil zvláště vlastenecký farář důst. p. P. Helvich), v Pardubicích, v Přelouči, v Týnci nad Labem, v Kolíně, v Pečkách, v Pořičanech, v Českém Brodě atd. shromažďovaly se četné deputace a davy ctitelů. Dojemně zaznívaly žalobné zpěvy, dojemně vlály korouhve, dojemně znělo steré „S Bohem!“

Z Chocně, dne 11. března. (Telegram.) Městská rada, duchovenstvo, učitelstvo, „Sokol“, sbor hasičů, pěvecký sbor atd. dostavily se do nádraží, aby projevily u rakve želeného miláčka českého národa, Boleslava Jablonského, soustrast svou. Purk-

mistr pan Houdek položil jménem města krásný věnec palmový. Zpěvácký spolek „Zvukobor“ zapěl sbor smuteční. Když vlak hnul se ku předu, nebylo oka nezaroseného ve shromáždění. Sláva památce Jablonského!

Ctitelové Jablonského.

Z Přelouče, dne 11. března. (Telegram.) Mrtvola nesmrtelného básníka a velkého Čecha, Jablonského, byla uvítána na nádraží s veškerou poctou od vlastenců zdejších, v jichž čele městská rada a důstojný pan farář; zvoněním veškerých zvonův a vztýčením smutečních praporcův oznámeno také širšímu okolí, že loučí se s naší krajinou na poslední cestě své miláček celého národa.

Městská rada královského komorního města Přelouče.

Z Pardubic, 11. března. (Telegram.) Město Pardubice spůsobem velikolepým proukázalo našemu nesmrtelnému básníku poslední poctu. Ačkoliv počasí velice nepříznivé bylo, dostavilo se četné obecenstvo, veškeří spolkové naši, všechno studentstvo a duchovenstvo, profesoři, městská rada a četné dámy ve smutku na nádraží. Jakmile vlak zastavil, zapěl „Pernštýn“ dojemný truchlozpěv; na to složil purkmistr jménem všech spolků skvostný věnec na rakev. Též studující položili věnec. *Werner*, měšťanosta.

K tomu sluší dodati, že do zeleni polských, moravských a českých věnců byla rozhozena následující báseň od Em. Miřiovského:

Za Boleslavem Jablonským.

Umlkla již zlatá píseň
plna čar a zázraků,
na Tvém srdci vyvzdychaná,
jihočeský zpěváku!

Už jsi dopěl zpěv svůj sladký,
ale jeho ozvěna
v tisícerých ještě ňadrech
znova touhou zastená.

Věčně ňadra plakat budou
vzdechů Tvojich ševelem,
a národ se budit bude
písně Tvojí povelem.

Moudrosť Tvého Salomona
v lepou kytku uvitá,
jako odkaz otce drahý
do národa zavítá.

Už jsi dopěl — ale píseň,
kterou Ty jsi vyzpíval,
věčně bude vlastí zníti
v její radosť, v její žal.

Dozpíval's ji za horami
jako pozdrav z dálky nám,
touhou zněla po domově
jak Tys po něm toužil sám.

Splněna, aj, touha Tvoje
a Ty k nám teď přicházíš,
abys to své srdce zlaté
uložil svým Čechám blíž.

Blíž a těsněj' přitiskněme
k srdcím odkaz, jejž's nám dal —
dozpíval jsi, slavíku náš,
dozpíval a doplakal!

Z Kolína, dne 11. března. (Telegram.) Dnes o 11. hod. uvítal královský Kolín, hlubokým žalem nad ztrátou tak bolestnou jatý, drahé zůstatky velikého českého básníka, pěvce „moudrosti otcovské“ a „písní milostných“, zesnulého Bol. Jablonského na nádraží státní dráhy. Uvítání samého, nad míru tkli-

vého a dojemného, súčastnily se tělocvičná jednota „Sokol“, řemeslnická beseda a divadelní ochotníci, z nichž každý položil věnec se slovanskou trikolorou na rakev zvěčnělého. Mimo to súčastnilo se studentstvo gymnasia se svými profesory v plném počtu; dále zpěváčtí spolkové „Dobroslav“ a „Dobromil“, učitelstvo nár. škol a značné množství občanstva všech tříd; slavné requiem odbýváno před tím v chrámu zdejšího gymnasia, při čemž zpěvácký spolek zapěl Palaestrinovo „Bone Jesu“, Zvonařovo „Dies irae“ a Bendlovo „Salve“. Přítomni byli smutečním službám těm veškeří vlastenečtí spolkové. Budiž čest památce Jablonského a sláva manům jeho!

Redakce „Kolínských Novin!“

Z Peček, dne 11. března. (Telegram.) Čtenářská Beseda se sborem dobrovolných hasičů položila právě na rakev Jablonského krásný vavřínový věnec se slovanskou trikolorou. *Beseda v Pečkách.*

Z Českého Brodu, dne 11. března. (Telegram.) Zástupcové města a spolků na nádraží českobrodském shromáždění vzdali velkému našemu pěvci Jablonskému nad rakví Jeho poslední poctu, provolavše mu nehynoucí slávu. Zároveň projeveny vřelé díky bratřím Polákům za jejich velkolepou poctu. — *Jan Weidenhoffer*, purkmistr, starosta obč. besedy, divad. ochotníků a hasičů v Českém Brodě. František Procházka, starosta řemesl. živnost. besedy.

Josef Müller, starosta „Sokola“.

Posléz stanul vlak o 1 hod. 48 minut v Praze. Ačkoliv ani zde počasí valně nepřálo, dostavily se přece velké zástupy obecenstva. Shromáždili se zejména

*

členové sboru obecních starších s náměstkem drem. Černým, zástupci „Svatobora“, prof. dr. Náhlovský, prof. dr. Studnička, Mdr. Šír, deputace Akad. čten. spolku se starostou p. Hübnerem, Umělecká beseda se starostou drem. Strakatým, deputace Českého klubu, zástupci Měšťanské besedy pražské, dále pan Vojta Náprstek, dámy býv. amerikánského klubu, deputace Typografické besedy, spisovatelé a spisovatelky, zástupci žurnalistického spolku, obcí okolních a mn. jiných. Ze Strahova přijel veld. opat a prelát P. Starý se sekretářem a dvěma členy konventu.

Jakmile otevřen vůz, smeklo veškeré obecenstvo a hrobové ticho panovalo ve velkém zástupu. Když byl přijal veledůst. p. opat strahovský klíč od rakve, obrátil se k shromážděným a děkoval citem veskrz vlasteneckým všem, jmenovitě Svatoboru, kdož mají o to zásluhu, že odpočívati bude zvěčnělý pěvec v rodné zemi uprostřed národa. Na konci pak pravil, že o Jablonském platí slova slavného českého básníka Kollara: „Živ jsa, nosil v srdci národ celý, zemřev žije v srdci národa celého.“ Po slovech těch provolalo obecenstvo památce básníka Jablonského třikráte „Sláva!“

Tichým pak spůsobem převezeny zůstatky v krytém voze na Strahov; za duchovenstvem jela deputace Akadem. čten. spolku a jiných spolků i korporací. Věnců ujaly se něžné ruce dam, načež uloženy zatímně u p. V. Náprstka, odkudž přeneseny druhého dne na ozdobný katafalk strahovský. Věnce krakovské jsme již jmenovali, znamenáme protož jen ty, kteréž byly z Moravy a z Čech do Prahy přivezeny:

Moravsko-Ostravská beseda: „Nesmrtelnému pěvci národa!“

Spolky přerovské: „Pěvci Jablonskému!“

Slovanský čtenářský spolek v Olomouci.

Občanská beseda v České Třebové.

Sbor profesorů reálky v Litomyšli: „Našemu Jablonskému!“

Dávný přítel Vojta Náprstek vítá pěvce na rodné půdě.

Vděčné dcery české v Praze: „K věčnému odpočinku vítají pěvce svého B. Jablonského!“

Jménem všech spolků města Pardubic: „Jablonskému!“

Studenti pardubičtí: „Nesmrtelnému básníku!“

Divadelní ochotníci v Kolíně: „Velkému pěvci písní milostných!“

Kolínský Sokol.

Řemeslnická beseda v Kolíně.

Občanská beseda a sbor dobrovolných hasičů v Pečkách: „Nezapomenutelnému pěvci!“

Na neděli, dne 13. března, bylo ustanoveno slavné přenesení tělesné schránky Jablonského ze Strahova na velepamátný Vyšehrad. I připravila se k této smutné, ale povznášející slavnosti celá Praha a s Prahou alespoň duchem svým — též celý kraj český!

Jakmile dospěla do Prahy určitá zpráva, vydány některými spolky, jmenovitě Uměleckou Besedou a Akad. čtenářským spolkem pro širší členstvo a obecenstvo úmrtní lístky. Také strahovský konvent vydal zvláštní list, jehož obsah neváháme tuto v plném znění podati:

Nížepsaný podává tímto svým a jmenem celé král. kanonie strahovské řádu premonstrátů v Praze zprávu, že z usouzení Božího pozemskou pouť svou dokončil veledůst. pan

P. Eugen K. Tupý (Bolesl. Jablonský),

člen řečené kanonie a probošt při chrámu Páně farním a klášterním Panen Premonstrátek na Zwierzyńci u Krakova a spolu biskupský komisař tamtéž; místoděkan krakovský, examinator prosynod., inspektor škol národních na předměstích krakovských, úd lit. spolku „Svatobor" v Praze a mnoha jiných spolků a jednot v Čechách i na Haliči.

Týž zemřel, byv zaopatřen sv. svátostmi, dne 27. února t. r. o půl 1 hodině spoledne vodnatelností v 69. roce svého ve službě sv. Církve a pro zdar a slávu milené vlasti neunavně činného života.

Tělesné pozůstatky zvěčnělého prostřednictvím sl. spolku „Svatobor" v pátek dne 11. t. m. z Krakova do Prahy převezené budou v neděli 13. t. m. o 2. hod. odpolední v chrámu Páně na Strahově dle ritu řádového vykropeny a pak na sv. poli Vyšehradském k odpočinku uloženy.

Slavná zádušní mše sv. zpívati se bude dne 14. t. m. o půl 10. hod. dopoledne v chrámu Páně na Strahově.

V PRAZE na Strahově, dne 12. března 1881.

Sigismund Starý,
opat.

Současně uveřejněn též v novinách pražských **pořádek při pohřebním průvodu**, jenž v tento zněl spůsob:

„**V chrámě** shromáždí se před 2. hodinou odpolední: Zastupitelstvo král. hlavního města Prahy a ostatní zástupcové obcí a sborů samosprávných, deputace z Kardašovy Řečice (rodiště Jablonského), duchovenstvo, deputace spolků, kr. zemské české divadlo, spolky dámské (jež seřadí se na pravé straně v chrámě), spolky literární, umělécké, politické a obchodnické, besedy, členové sborů profesorských a učitelských, deputace ozbrojených sborů měšťanských.

Na nádvoří a Pohořelci: Akadem. čten. spol., jednoty odborné a krajinské, českoslovanská akademie obchodní a studentstvo vůbec, jednoty sokolské a hasičské, pěvecké, společnosti a společenstva živnostenská a jednoty dělnické, jednoty ochotnické a zábavní — jednoty a spolkové pokud možná s prapory, **avšak bez hudby**.

Průvod vyjde z chrámu strahovského a ubírati se bude Pohořelcem, Loretánskou ulicí, náměstím hradčanským, ulicí ostruhovou, náměstím malostranským, třídou mosteckou, mostem Karlovým, náměstím křižovnickým, nábřežím, třídou Ferdinandovou, ulicí spálenou, náměstím Karlovým, pod slovanským vrchem, třídou vyšehradskou, Vyšehradem na hřbitov vyšehradský.“ —

Dle tohoto pořádku konán bez patrných změn velkolepý průvod — průvod velikého básníka a velikého, národního města důstojný.

Již od jedné hodiny odpolední valily se nepřehledné davy obecenstva všemi ulicemi na Strahov,

tak že ke druhé hodině odpolední bylo rozsáhlé náměstí před chrámem strahovským a dále Pohořelec nepřehlednými davy obecenstva přeplněny. Ve všech ulicích, jimiž průvod se měl ubírati, tvořilo obecenstvo až ke hřbitovu na Vyšehradě, celkem přes hodinu cesty, nepřetržitý řetěz. V presbyteriu chrámu strahovského na vysokém katafalku spočívala rakev zdobená jen těmi odznaky proboštské hodnosti, již zesnulý zastával od roku 1847. Kolkolem rozvěšeny aneb rozloženy byly přečetné věnce vavřínové, palmové, myrtové aneb umělé s bohatými stuhami a přiměřenými nápisy. Vedle věnců z bratrské Polsky a dalekého kraje československého (jež jsme již výše jmenovali) položili na rakev zvláště skvostné a významné věnce zejména:

Obec pražská, obec Kardašova Řečice (Svému rodáku), obec Žižkov, obec Vršovice, Svatobor, Koło polskie w Pradze, Český klub, Klub národní strany svobodomyslné, akademický čtenářský spolek, členové českého divadla, československá akademie obchodní, ženský výrobní spolek český, české kandidátky učitelství, spolek učitelek v Praze, kandidáti učitelští v Hradci Králové, Sokol v Praze, Sokol v Bráníku, Sokol v Karlíně, Umělecká beseda, Měšťanská beseda v Praze, Typografická beseda, Měšťanská beseda v Karlíně, občanská beseda ve Vršovicích, beseda v Hradci Králové, Spolek Sennefelder v Praze, spolek Peabody v Žižkově, úřadníci banky „Slavia“, Ruskij kružok, spolek pražských assekuračních úřadníků, úřadníci cukrovaru v Českém Brodě, redakce časopisu „Čech“ a „Českých Novin“, Vděčné dcery české, paní Sklenářová-Malá, pp. dr. K. Strakatý, Vojta

Náprstek a Pivoda, zábavné spolky: Rozkoš na Smíchově, Netopýr a Hálek, první spolek řezníků pražských, Abbas filio a Bratři bratru a jiní ctitelé.

Do uzavřeného pro obecenstvo presbyteria dostavil se, ačkoliv poněkud churav, purkmistr pan Emilian Skramlík, náměstek purkmistrův pan dr. Tomáš Černý, městští radové pp. Vališ, dr. Hauer, K. Fuchs atd., četní hodnostáři církevní a synovec zesnulého, pan Eugen Tupý, kteří zaujali tam vykázaná jim čestná místa. V lodi chrámové zasedli do vyhražených lavic deputace okolních obcí, mezi nimiž deputace města Kardašovy Řečice zaujala nejpřednější místo, deputace zemského českého divadla, sbory profesorské, deputace ozbrojených sborů měšťanských, spolky literární, umělecké atd., besedy, dámy atd., tak že záhy chrám, do něhož se vejde 3000 lidí, byl účastníky přeplněn. Církevní obřady vykonal za assistence všech duchovních řádu premonstrátského opat a zemský prelát pan P. Zikmund Starý, načež rakev byla od klerikův a kněží s katafalku vyzvednuta a do šestispřežního otevřeného pohřebního povozu donesena. Věnce, až na pět, jimiž byl vůz pohřební okrášlen, nesli členové akademického čtenářského spolku.

Za hlaholu všech zvonů stověžaté Prahy hnul se mohutný průvod teprve ve tři čtvrtě na třetí hodinu.

Průvod zahájil pan Vendulák koňmo, drže odznak Umělecké besedy na žerdi a jsa oděn v kroj studenta z dob války švédské. Za ním jeli koňmo ještě 4 členové akademického čtenářského spolku, odění tolikéž v kroj studujících z doby obléhání Prahy od

Švédů. Na to ubíral se akademický čtenářský spolek se zastřeným praporem počtem asi 1000 členů, v němž byly zastoupeny veškeré krajinské a odborné spolky. K němu přidružili se žáci a učitelé československé akademie obchodní, studující veškerých českých středních škol v Praze a reálky v Karlíně, čeští kandidáti učitelští, posluchači obchodnických učilišť pp. Skřivana, Nocara a Kheila. Imposantní tento průvod nadějné naší mládeže čítal nejméně 7000 účastníků. Za nimi ubírali se: čtenářsko-ochotnický spolek „Hálek,“ čalouníci pražští, chovanci sirotčince arcivévodkyně Gisely s praporem, s ředitelem a učiteli, dělnický klub s praporem, společenstvo pražských bednářů, první spolek řezníků v stejnokroji, spolek obchodních sluhů „Kotva“ s praporem, „Netopýr“, řemeslnicko-živnostenská beseda v Praze, „Thalia“ s praporem, spolek dělníků puškařských s praporem, knihaři s praporem, čtenářský spolek z Košíř s praporem, společenstvo rukavičkářů a spolek dělníků rukavičkářských s praporem, zpěvácký spolek „Lukes“ ze Smíchova, malíři pokojů s praporem, spolek „Kolár“, Jednota katolických tovaryšů s praporem, první spolek řezníků a uzenářů v Praze v stejnokroji (členové nesli hořící voskové svíce) a sladovníci v stejnokroji s praporem. Za spolky těmito ubíral se bujarý náš „Sokol“, jenž dostavil se v značném množství, a sice „Sokol“ z Prahy s praporem, „Sokol“ ze Smíchova s praporem, „Sokol“ z Karlína s praporem, „Sokol“ z Vršovic s praporem, „Sokol“ ze Žižkova s praporem, „Sokol“ z Braníku s praporem a deputace „Sokola“ z Kutné Hory. Za „Sokolem“ ubíral se Český veslař-

ský klub, zábavní spolek „Rozkoš“ ze Smíchova, hasiči pražští, z Buben, z Karlína, ze Smíchova, z Vinohradů a z Libně, spolek pražských číšníků „Otakar“, kominíci z Prahy, Typografická beseda a zpěvácký spolek „Jablonský“ z Kardašovy Řečice s praporem. Za těmito spolky nešeny byly od členů akademického čtenářského spolku věnce. Nyní následovalo kněžstvo a sice kapucíni, františkáni, redemptoristé, křižovníci, alumnové a premonstráti s opatem p. P. Zikm. Starým, jenž vedl kondukt. Za vozem ubíral se synovec zesnulého p. Tupý uprostřed deputace města Kardašovy Řečice a tamějších spolků, náměstek purkmistrův p. JUDr. Tomáš Černý v čele městské rady pražské a obecních starších, deputace obecních zastupitelstev z Kutné Hory, z Karlína, Smíchova, Vinohrad, Žižkova, Vršovic, Košíř, Holešovic, Libně atd., profesoři universitní a české polytechniky, profesoři a ředitelé veškerých středních a měšťanských škol, Svatobor, České Museum, spolek právníků „Všehrd“, spolek českých filologů, matematiků, spolek těsnopisců „Gabelsberger,“ zástupcové české žurnalistiky a velký počet českých spisovatelů a básníků, spolek „Vlastenec“ z Hořic, spolek pražských architektů a inženýrů, Jednota pro dostavení chrámu sv. Víta, Umělecká beseda se starostou dr. Strakatým se zastřeným praporem, právníci, notáři, lékaři, umělci a četní ctitelé zesnulého. Konec obrovského průvodu tvořily dámy bývalého amerického klubu a české kandidátky učitelské, načež následovaly povozy.

U sochy Karla IV. shromáždil se nesmírně četný „Hlahol“, jenž k průvodu před kněžstvo se připojil

a odtud až na Vyšehrad s nevelkými přestávkami dojemně „Miserere“ zpíval. Na rozhraní obce pražské a vyšehradské zastavil se průvod, kdež očekáván byl proboštem kapitoly vyšehradské veldst. P. Štulcem, obecním zastupitelstvem vyšehradským s purkmistrem v čele, sborem hasičským, jenž dostavil se s rozžatými pochodněmi a ostatními spolky vyšehradskými. V ulicích, kudy průvod se ubíral, hořely plynové svítilny.

Zvolna vinul se průvod vzhůru chmurnou citadellou a teprv o šesté hodině večerní, tedy již za soumraku stanul na posvátném prahu, na památné půdě české Akropole.

Též na hřbitově vyšehradském, v příštím mausoleu vynikajících a o vlasť zasloužilých mužů českých, shromážděno bylo veliké množství obecenstva, tak že přístup do vnitř musil býti obmezen na deputace jednotlivých korporací a na spolky, jež pohřbu se zúčastnily. Kovová rakev vyzvednuta z vozu a nesena kleriky a akademiky do lodě chrámové, kdež nad rakví měl veledůst. probošt P. Štulc vřelou, hluboce pocítěnou řeč, v kteréž citupln
ými slovy a drahými vzpomínkami uchvacoval srdce nesčetného posluchačstva.

Vdp. probošt počal slovy z Kollarovy Slávy dcery: „Jak tě vítat, slzou čili zpěvem?“ „Buďtež nám vítány na staroslavném Vyšehradě, kde uložen prach velikých otcův našich, tělesné zůstatky muže, který slovem i skutkem rozněcoval v srdcích všechněch, jichž blaho mu svěřeno, lásku k vlasti a lásku k člověčenstvu.“ Vítal jej jako vlastenec vlastence, jako druh druha, jako pěvec pěvce, jako kněz kněze. Nadšenými slovy

líčil řečník zásluhy buditele Karla Boleslava, jenž v dobách nejtěžších věren zůstal národu a po celý život nosil národ v srdci svém; líčil zásluhy „bílého kněze“ a záslužnou působnost jeho duchovenskou; líčil zásluhy pěvce bohumilého, jenž jako Lumír hýbal srdci všemi. Vítal drahou rakev slzou sladkobolnou, vítal ji s plesem, když zpomínal toho, jak nesčetné zástupy věrných synů národa dnešního dne provodily na cestě poslední statečného bojovníka na národu roli dědičné. Připomínal, kterak před 60 lety provázel jednoho z prvních buditelů, Jaroslava Puchmayera, nepatrný blouček vlastencův a porovnávaje dnešní velkolepý průvod pohřební s oním před šedesáti lety, viděl v tom nejlepší důkaz o plodnosti práce Jablonského a jeho spoludělníků na vinici národa. S nadšenou radostí vzpomínal toho také vdp. probošt, že bratří Poláci pěvce českého tak velikými poctami vyznamenali, s plesáním vzpomínal toho, že staroslavný Vavel a posvátný Vyšehrad nejsou si cizími, že polsko-české bratrství žije a nadějně zkvétá.

Hlubokého to byla dojmu chvíle! Po té zapěl „Hlahol“ dojemný sbor „Salve Regina“, načež rakev vynesena na hřbitov. Za hlubokého, ničím nerušeného ticha spuštěna rakev do posvátné země. Jednoduchý, vyzděný hrob vystlaly dámy květinami, tak že uložen mrtvý pěvec náš do samého kvítí. Po obřadech církevních zapěl Hlahol smuteční choral od Bendla. — Dozněl poslední zpěv, dozněla poslední modlitba . . . zaslzely oči . . . zaduněly hroudy vyšehradské, hroudy české země. Průvodčí Jablonského na pouti ze Zwierzyńce do Prahy přihodil k hroudám rodné země též hrsť — polské země. —

Po všech těchto dojemných obřadech ujal se slova posléz p. dr. Strakatý, starosta Umělecké Besedy. Nepochybíme zajisté, podáme-li v závěrku znění této řeči, kteráž vhodným byla ukončením velkolepého osvědčení, jaké projevil všecken vděčný národ český při drahé schránce nesmrtelného svého pěvce.

„Přátelé! Stojíme před novým opět rovem! Vykonali jsme svatou povinnosť provodivše muže, jakých málo jest mezi námi. Jde pověsť v našem národě o vrchu Blaníku, že kdy Čechům nejhůře bude, vyjdou z něho rytíři blaničtí, kteří zbraní svou vlasť a národ osvobodí. A čas takový přišel v českém národě; byla doba, kdy český hlahol nezazníval po nivách českých, kdy skoro již jazyk cizí, matka cizí, otec cizí, a v době té našel se hlouček mužů, kteří nikoliv kopím v rukou, nýbrž zbraní ducha a pravé osvěty jazyk český zachovali a dopomohli k vítězství národu našemu. To byli naši rytíři blaničtí a ne posledním z nich byl náš Boleslav Jablonský. Tělesnou jen schránku jeho vrátili jsme matce zemi, duch však tvůj, pravý knězi vlasti, věčně bude žíti mezi námi. A jakož jsme povinnosti své svaté — vzdáti jemu povinné díky — vyhověli dnes sestoupivše se k průvodu slavnostnímu, tak mám za to, že není místa důstojnějšího a posvátnějšího, kde bychom vyslovili vřelé díky všem, kdož nám připravili tuto velesmutnou, avšak zároveň utěšenou slavnosť, že zůstatky svého Boleslava uložiti můžeme v tuto posvátnou každému Čechu zemi, a že Jablonský stal se dnes spoluobčanem těch našich národních svatých a světic. I dovoltež tedy, abych co předseda komitétu pro uspořádání pohřební slavnosti Boleslavu

Jablonskému vřelý vzdal dík panu Vojtovi Náprstkovi, kterýž první dal podnět k tomu, aby drahé zůstatky našeho Jablonského přeneseny byly v rodnou zem, a kterýž nejen slovem, ale i skutkem přispěl k tomu, aby myšlenka tato se stala skutkem. Dík náleží vzdáti našemu „Svatoboru“, kterýž obětí velikých nešetře toho dovedl, že nezapomenutelný Jablonský ve vlasti své byl pochován. — — — — — — — — — — — — — — Velikým pak díkem zavázáni jsme veledůstojné kapitule vyšehradské, kteráž s ochotou nevšední, aniž by žádána bývala, sama nabídla se přijati v posvátnou půdu staroslavného Vyšehradu schránku našeho Jablonského. Ještě větších pak díků povinni jsme vzdáti veledůstojnému konventu praemonstrátů na Sioně, zejména pak veledůstojnému opatu jeho, kteří přinesli tu velikou obět, že vydali nám zůstatky svého spolubratra. Když Umělecká beseda se byla usnesla, že má a musí náš Jablonský na královském Vyšehradě pochován býti, byl jsem svědkem toho, jaký boj podstoupil veledůstojný opat ten, kdy žádáno za vydání ostatků našeho Boleslava. Bratří, kteří od něho vzali slib i za hrob, těžce loučili se s ním, avšak vyhověli přání, vidouce, že si toho žádá národ celý. Vzdáti jest nám i dík bratrům Moravanům, kteří pamětlivi toho, že jsou větví národa českého, náležitou vzdali poctu velikému veleduchu našemu. Nejvřelejší pak dík vzdávám našim spolubratřím Polákům, kteří velikána našeho oslavili tak, jak národ uvědomělý a věštců svých si vážící slaví jen vlastní veleduchy své. Jest to opětný důkaz, že dnes z červánků, jež na obzoru zřel náš Jablonský v letech mladistvých, vyšlo slunce, jež stejně paprsky svými

oblažuje všechen národ slovanský, že ta mocná duševní páska, jež pojí všechny národy slovanské, víže nás vždy mocněji a mocněji, a že spojení to bohaté ponese ovoce osvětě a vzdělání našeho národa. V tom protož smyslu volám památce velikého našeho Jablonského „Sláva!“ Hromové „Sláva“ třikráte otřáslo skalami vyšehradskými, načež účastníci opouštěli nový, svěží, drahý krov. — Ano, teskným srdcem opouštěli jsme . . . Purkyni, Hanku, Boženu Němcovou, Vinařického, Marka, Braunera, Škodu, Šohaje, Hálka, Zeleného — a nejmladšího z nich — drahého Boleslava Jablonského. Věčná paměť!

—

V příčině úmrtí a slavného pohřbu Boleslava Jablonského, došly z dalekých i blízkých stran do Prahy mimo jiné tyto projevy srdečné soustrasti.

List:

Z Kardašovy Řečice. Truchlivá a neočekávaná zvěsť o úmrtí našeho slavného rodáka, básníka Boleslava Jablonského, rozlítla se jako bleskem po celém městě našem a naplnila srdce všeho obyvatelstva úžasem a nejhlubším bolem.

Smuteční prapory vlají na budovách veřejných a domech soukromých. — Mohutný černý prapor, vztýčený na kostelní věži zdejší, hlásá městu, že našeho vroucně milovaného pěvce Boleslava Jablonského již není.

Zdejší zpěvácký spolek „Jablonský“, jehož protektorem zesnulý Boleslav Jablonský byl, uspořádá za slovutného protektora svého slavné requiem.

Projevujeme nad ztrátou miláčka a chlouby města našeho a vlastence nejšlechetnějšího náš nejhlubší bol a zármutek.

Sláva nehynoucí budiž památce jeho!

V Kardašově Řečici, 1. března 1881.

Fr. Vodrážka,
purkmistr.

Hynek Březina,
předseda zpěv. spolku „Jablonský“.

Telegramy:

Warszawa: Żal Czechów podzielają literaci i dziennikarze polscy w Warszawie. *Szymanowski.*

Z Radomyśle. Dorzućcie garść ziemi na grób nieśmiertelnego Jabłonskiego na znak pożegnania z wiarą w przyszłość pobratymczego czeskiego narodu. *Lipowski.*

Ze Žamberka. Nám duši jímá bolná strast, že Jablonského hrob nám skreje; však nad hvězdami on zapěje modlitbu za nešťastnou vlasť.
Čtenářský spolek ze Žamberka.

Z Brna, 13. března. Literární odbor čtenářského spolku v Brně želí s vámi ztráty velikého pěvce Jablonského. Vděčná budiž jemu paměť v srdcích národa! *Bartoš*, předseda.
Dlouhý, jednatel.

Z Chrudimi, 13. března, V smutečném choralu Čechů nad hrobem velkého slavného básníka našeho Boleslava Jablonského, lká srdce celého národa vřelostí citu, jakou Jablonský vlasť miloval a své básně pěl. Věčně světlá a vděčná budiž mu zachována vzpomínka!

Literární spolek v Chrudimi.

Z Řičan, 13. března. Cit vděčnosti a neskonalé úcty potrvá v srdci národa, jenž bolně lká dnes nad rakví nejvěrnějšího syna svého, a nejryzejší povahy české a neunavného kněze pravdy a lásky, Boleslava Jablonského, jehož dovedou jenom oceniti slova Kollarova: Slavme slavně slávu Slávů slavných.

Václav Kock, lékárník.

Z Písku, 13. března. Veliký muži náš! Po dlouhé cestě života vrátil's se v rodnou zemi svou, abys uložil skráně své k věčnému spánku v posvátné zemi té, pro niž jsi tak slavný dlouhý život žil. Bůh žehnejž památce Tvé, národ bude Tebe vzpomínati věčně.

Spolek divadelních ochotníků.

Z Hořic. Ten, jenž nás druhdy učil písní Boha, vlasť i družku milovati — mrtev! Jablonského již není! Čechie truchlí! Opět jeden syn vlasti pochován.

Pěvecká jednota „Ratibor“.

Z Hořic. Ty's zpěv i lýru miloval, Ty's statně za právo, víru, volnosť bojoval, Ty's měl jen jednu žádosť, Ty's znal jen jednu radosť! Žádostí Tvou by se národ k blahu vznes', radostí Tvou byl vlasti

ples. Národe zalkej! Jablonský mrtev! Ztratili jsme Čecha věrného! *Hudební spolek „Dalibor“.*

Z Teplic, 1. března. Pěvče, zhasla hvězda Tvého žití, písně Tvé však věčně budou zníti.

Ctitelé Jablonského.

Z Pardubic, 1. března. Již ho není! Zhasni nebe svíce, zatemni se, modré klenutí vlasti. — Zastiň svoje líce, zahal den ten černou perutí, vzdychej s námi v tichobolném snění: Již ho není! Buď nehynoucí Sláva památce velkého pěvce Boleslava Jablonského!

Ochotnický spolek pardubický.

Z Radonic n. O. Srdečnou a upřímnou bolesť cítí podepsaní nad úmrtím slavného básníka a bývalého kaplana svého, Boleslava Jablonského, a provolávají Slávu nehynoucí památce jeho —

Ant. Tvrdek, starosta.
Jos. Průša, radní.
Jménem obce.

Z Čechtic. Velduchu básnickému B. Jablonskému, jenž odchází od nás, hřímavé Sláva! Nechť duch jeho oblétá nás i budoucí, a vede po cestách pravdy, dobra a krásy! *P. Fr. V. Kamarýt.*

Z Králové Hradce, 13. března. Nad rakví Jablonského:

Spočívej libě v bolu prázdném snění,
blaženém svých věrných čekání;
čím bolestnější bylo rozloučení,
tím sladší bude naše shledání.

*

Netruchli, že spojující pásky,
nedalo Ti nebe na zemi:
nejkrásnější oltář věrné lásky
nad věčnými strmí hvězdami.
Tuto jsme se rozloučili,
poutníče do krajin vzdálených;
slzy na rozloučenou jsme pili,
z kalichu svých očí zkalených.
Na pouti Tvé provodí Tě nejkrásnější zvonů zvučení
a to slavné zvonů znění,
jest našich vděčných srdcí tlučení.

Jednota divadelních ochotníků Kr.-Hradeckých.

Z Velké Bystřice, 13. března. Nehynoucí Slávu provolává českému básníku Jablonskému tělocvičná jednota „Sokol" ve Velké Bystřici u Olomouce.

Jan Dvořák, jednatel. *Rud. Venus*, starosta.

Z Vídně, 13. března. Nad odchodem našeho nesmrtelného pěvce Boleslava Jablonského projevujeme svou nejhlubší soustrast.

Čeští agronomové ve Vídni.

Ze Selčan, 13. března. Mrtvý pěvče, ohlas písně Tvojí věčně Tebe s národem Tvým pojí.

Frant. Bušinský.

Z Příbrami, 13. března. Projevujeme hluboký žal nad úmrtím božského pěvce Jablonského a provoláváme Slávu jeho památce!

Měšťanská beseda příbramská.

Z Velvar, 13. března. Věčně žíti budeš v srdcích Slovanů všech, pěvče Bohem národu daný, náš Boleslave Jablonský!

Občanská beseda velvarská.

Z **Velvar**, 13. března. Truchlíme nad ztrátou velkého vlastence, nadšeného pěvce a vzorného kněze Boleslava Jablonského. Kéž u všech povolaných nalezne stoupence!

Politický klub velvarský.

Z **Veltrus**, 13. března. Nehynoucí Sláva budiž památce nesmrtelnému pěvci a velkému vlastenci Boleslavu Jablonskému!

Čtenářská Beseda.

Z **Hradce Králové**, 13. března. Dospěls, pěvče drahý; než píseň Tvá nezanikne u vděčného národa Tvého. Věčná Ti buď paměť!

Pěvecká jednota „Slavjan".

Tvé písně, jež mají vzlet sokolí, zvučí Tobě slávu nesmrtelnou.

„Sokol".

Sladce dřímej!

Dcera Tebou opěvané Marie.

Tobě, pěvče nesmrtelný, slávu nehynoucí volá

Živnostensko-čtenářská jednota.

Z **Uhlířských Janovic**, 13. března. Nad rakví nezapomenutelného, předního buditele národa, Boleslava Jablonského projevuje nejhlubší soustrasť

Zpěvácký spolek „Uhlíř" v Uhl. Janovicích.

Ze **Mšena**, 13. března. Hluboký žal nad úmrtím Boleslava Jablonského, zdárného syna matky Slávy, lidumila a vzorného kněze, projevuje jménem občanstva

Fr. Stanislav Hulicius, purkmistr.

Z **Buda-Pešti**, 13. března. Dřímej sladce, básníku náš slavný, památka na Tebe nezanikne nikdy mezi námi!

Český spolek v Buda-Pešti.

Ze **Zákolan**, 14. března. Jen uvědomělý a života schopný národ truchlí nad hrobem duševních velikánů svých. Budiž lehkou rodná země našemu zesnulému básníku, Boleslavu Jablonskému!

Občanská beseda pod Budčí v Zákolanech.

Ze **Lvova**, 14. března. Manům nesmrtelného pěvce Jablonského nehynoucí památka!

Česká beseda.

Ze **Stranova-Krnska**, 13. března. Občanská beseda na Skalsku nad hrobem Jablonského:

Až tam na Tvé hrobce prosté,
polní kvítí s trávou zroste,
budem žehnat ještě v hrobě
vlasti své a Tobě.

Dr. Kampf, předseda.
Vraný, jednatel.

Z **Dušník**, 14. března. Z Ouhonic. Nad ztrátou nesmrtelného pěvce a svobodomyslného kněze Jablonského projevuje hluboký žal

Čtenářsko-pěvecký spolek „Dalibor“.

Z **Roudnice**, 12. března. Nad rakví básníka, jenž národu pěl od srdce k srdci, truchlí genius vlasti, která v něm ztratila nejoddanějšího milence. K listům horoucích vzpomínek, jež slétají se ze všech zemí českých k truchlícímu Vyšehradu, pojí také

roudnická literární jednota „Říp“ projev hluboké své bolesti. Kéž září příklad nesmrtelného našeho Boleslava dorůstajícímu pokolení, aby až k hrobu také dochovalo nadšenou lásku k národu a vlasti v srdci svém a nikdy nepřestalo sloužiti nejvyšším statkům člověčenstva, svobodě a osvětě, umění a vědě.

Ervín Špindler, předseda.

Z Labské Tynice, 12. března. Do věnce slávy nehynoucí, jež truchlící vděčný národ na rakev nesmrtelného pěvce Jablonského klade, vplétáme i my lístek, mužné to předsevzetí: V lásce k národu a vlasti slavnému básníku státi se aspoň podobnými.

Beseda v Týnci nad Labem.

Tomášek, předseda.

Z Veselí n. Luž., 12. března. Na hrob slavného básníka, svobodomyslného kněze a velikého vlastence kladou věnec upomínek jeho rodáci a stoupenci jeho snah.

Akademikové řečičtí.

Z Josefova, 12. března. Truchlíce nad ztrátou velikého pěvce Boleslava Jablonského, voláme: Věčná mu budiž paměť!

Pěvecké jednoty „Libuše“ a „Ples.“

Z Libšic, 12. března. Ve schůzi obecního zastupitelstva obce Libšic na Vltavě, dne 12. března odbývané, projeven hluboký žal nad úmrtím Boleslava Jablonského, zdárného syna Čechie. Nehynoucí Sláva jeho památce!

Josef Kejř, starosta.

Z Plzně. Klaníme se zůstatkům božského pěvce Boleslava Jablonského, vroucího ctitele vlasti, nadšeného kněze pravdy a lásky. Přijmiž jej rodná země jeho k věčnému odpočinku. Vlastenectví našeho Boleslava věčným bude vzorem nám i příštím pokolením.

Spolek přátel vědy a literatury české v Plzni.

František Schwarz.

Z Tábora, 14. března. Ke slávy věncům, které dnes národ klade na hrob svého pěvce, přiložte též věnec, který přinášíme krajanu svému nesmrtelnému z jihu českého.

Měšťanská beseda táborská.

Z Tábora, 14. března. Hluboký žal nás jímá v okamžiku, kdy tělo našeho Jablonského v chladný hrob ukládáte!

Klub přátel věd a umění v Táboře.

Z Vodňan. V duchu s Vámi nad hrobem Jablonského.

Herites.

Z Paříže, 15. března. Nehynoucí památce Jablonského „Sláva!“

Beseda v Paříži.

Z Terezína, 13. března. Za Jablonským volají: Lehká mu budiž země, kterouž tak vřele miloval.

Kruh upřímných vlastenců Terezínských.

Bratrským Polákům a spanilomyslným Polkám vysloven z Čech a z Moravy za ušlechtile projevený soucit vděk následujícími listy a telegramy:

Praha — Krakovu.

Slavnému Praesidiu městské rady

král. hlav. města

Krakova.

Bohu všemohoucímu zalíbilo se povolati k Sobě věhlasného básníka našeho Boleslava Jablonského, který po dlouhá leta co host národa Polského v nejbližším okolí král. hlav. města Krakova, ve Zvěřinci, zastával úřad kněžský. Ztráta pěvce toho jest národu našemu přežalostnou, vypěstovalť si tolik vděčných srdcí, jež básněmi svými od mládí již dovedl nadchnouti, a všeobecná byla tedy touha, aby alespoň tělesná jeho schránka v našem středu našla odpočinku. Touze této učiněno zadost, uskutečnění pak všeobecné žádosti zavdalo hostitelům krajana našeho příležitosť, aby lásku svou k němu způsobem laskavým i šlechetným na jevo dali. —

Dle zpráv nás došlých poctila sl. rada města Krakova i měšťanstvo se spanilomyslnými dámami tělesné ostatky zesnulého při odjezdu přečetnými srdečnými důkazy úcty a lásky, i neváhá tedy rada král. hlav. města Prahy vzdáti sl. městské radě král. hlav. města Krakova své nejvřelejší díky za

tuto poctu knězi a básníku českému prokázanou, a prosí uctivě, aby díky ty přijaty byly též jménem všeho občanstva, jež soustrasť svou zesnulému tak skvěle i vřele bylo osvědčilo.

Z praesidia měst. rady král. hlav. města Prahy.

Emilian Skramlík,
purkmistr.

Umělecká Beseda.

I. Redakci „*Czasu*".

Swietna Redakcyo *Czasu* w Krakowie.

Za rzadką uprzejmość Waszą, z jaką uczyniliście zadość prośbie *Umieleckiej Besedy* względem pogrzebu niezapomnianego piewcy naszego Bolesława Jabłońskiego, który pomiędzy bracią Polakami żywota doczesnego dokonał*), za współczucie nad zgonem wielkiego naszego poety, o którym drogą telegraficzną obszerne i szczegółowe otrzymaliśmy wiadomości, szczególnie zaś za sympatyę, okazaną przy tej sposobności narodowi naszemu we wzmiankach o życiu i dziełach zgasłego poety — mamy zaszczyt przesłać wam, Szanowni Panowie, w imienia *Besedy Umieleckiej* i w moc jej uchwały, najserdeczniejsze podziękowanie. Dumni jesteśmy z tego, że mąż ten tak zaszczytną u Was zostawił po sobie pamięć.

---

*) Týče se ochoty a přátelství projeveného sl. redakcí Czasu při prvním pohřbu Jablonského ve Zwierzyńci.

Raczcie przyjąć zapewnienie najgłębszego szacunku i oddania, z jakiemi mamy zaszczyt pozostawać.

Za Wydział *Besedy Umieleckiej*

Dr. Nejedlý sekretarz. *Dr. Jan Strakatý* prezes.

Praga 10 marca 1881.

II. Spolku umělecko-literárnímu (Koło artystyczno-literackie) v Krakově:

Szanowni. Panowie!

Za łaskawy dowód uprzejmości i współczucia nad stratą nieśmiertelnego naszego piewcy Bolesława Jabłońskiego, a temsamem sympatye okazane dla narodu czeskiego, raczcie Szanowni Panowie przyjąć nasze najserdeczniejsze podziękowanie. Dumni jesteśmy, że nasz wielki poeta w braterskim narodzie waszym zostawił tak zaszczytną pamięć. Raczcie przyjąć wyraz najgłębszego szacunku, z którym mamy zaszczyt zostać

Delegowani Besedy Umieleckiej:

Nejedlý, sekretarz. Dr. *Strakatý*, prezes.

Morawska Ostrawa 10 marca (Czasu).

Czcigodna Redakcyo! Częścią z dzienników, częścią z ustnego opowiadania p. J. dowiadujemy się z radością i dumą, ile wielkiego i szczerego udziału okazał bratni naród polski w Krakowie przy pogrzebie i odprowadzeniu zwłok słynnego pieśniarza naszego Bolesława Jabłońskiego. My obywatele słowiańscy i członkowie stowarzyszenia „Besedy“ w Morawskiej Ostrawie, w tem szczerem mieście czesko-słowiańskiem, witając zwłoki naszego piewcy w drodze do miłej ojczyzny, do złotej macierzy-Pragi, głęboko

zostaliśmy wzruszeni objawami czci braci naszych w Polsce dla drogiego naszego mistrza. A daje to nam sposobność do wyrażenia serdecznej podzięki i wykrzyknięcia „Slava!“ na cześć miłego, pobratymczego nam narodu polskiego . . . Oświadczcie wszystkim uczestnikom waszym w Krakowie, jak bardzo wdzięczni jesteśmy za tyle okazanej nam sympatyi! Daj Boże, aby takie same, szczerze przyjazne uczucie naród wasz z naszym spoiło, jaką miłością zmarły nasz piewca oba narody łączył i obejmował w swem sercu. Czcigodna Redakcya raczy łaskawie udzielić miejsca niniejszemu listowi naszemu, w szanownem swem piśmie. W imieniu Stowarzyszenia „Besedy“ w Morawskiej Ostrawie, pozostaję z czcią

Vladimír Vondráček, prezydujący.

Telegramy:

Od vlasteneckých spolků v Přerově.

Obok ślicznych wieńców, które złożyła braterska przychylność wasza na trumnę nieśmiertelnego naszego piewcy, myśmy złożyli wieńce swoje . . . Oby duch Jabłońskiego utrwalił wzajemność naszą! . . . .

Od Čtenář. slov. spolku v Olomouci.

Głęboko jesteśmy wzruszeni dowodami waszych braterskich uczuć. Do pięknych wieńców waszych dołączyliśmy nasze, a duch nasz łączy się z waszym uczuciem wdzięczności. Przyjmijcie serdeczną podziękę, za złożone dowody miłości dla piewcy Jabłońskiego.

Obczanska Beseda w **Ołomuńcu** wyraża szlachetnemu obywatelstwu przesławnego miasta Krakowa trwałą wdzięczność i głęboką podziękę za dowody czci, okazane zwłokom naszego pieśniarza Bolesława Jabłońskiego. *Daniel Pecák.*

Z **czeskiej Trzebowy.** Pod głębokiem wrażeniem, doznanem przy trumnie naszego Jabłońskiego, dziękujemy wam szlachetni Polki i zacni bracia z całego serca za dowód sympatyi i współczucia.

Jirásek, zastępca deputacyi z Litomyśla.

Z **Chocně.** Burmistrz p. Houdek złożył w imieniu miasta na trumnę ukochanego poety czeskiego narodu, Jabłońskiego, wieniec palmowy. Zapał zgromadzonych na smutnym obchodzie był wielki, każdy obecny pragnął wyjść naprzód i nie było ani jednego człowieka, któregoby oko nie było zroszone łzą. Ogół woła przy tym obchodzie po swym poecie: „Sława, sława szlachetnym pobratymcom Polakom!“

Z **Přelouče.** Zwłoki nieśmiertelnego pieśniarza i wielkiego Słowianina Jabłońskiego spotkane zostały w drodze z wielką czcią przez obywateli tutejszych z Radą miejską i dostojnym burmistrzem na czele. Głębokiego doznaliśmy wzruszenia, spoglądając na cenne wieńce, któreście wy, mili bracia, złożyli na trumnie naszego ziomka. Składamy wam w imieniu miasta i całej naszej krainy prawdziwe i najszczersze dzięki za cześć i miłość, jakąście okazali drogiemu i znakomitemu bratu naszemu. Sława!

Rada miejska królewskiego miasta Przelouczе.

Z Pardubic: Tylko cośmy oddali ostatnią cześć naszemu wielkiemu poecie. Studenci i młodzież, mająca odśpiewać piękne *Requiem* za duszę nieboszczyka, stawiła się wraz z liczną publicznością i przedstawicielami rozmaitych stowarzyszeń na dworcu. Śpiewacy wykonali rzewną pieśń, miasto, stowarzyszenia i młodzież złożyli piękne wieńce na drogą głowę poety. Dzięki Tobie, bohaterski, bratni nam narodzie polski za liczne dowody szczerej czci i miłości tak dla naszego jak waszego ziomka dawane za życia i po śmierci. Ściskamy Twą szlachetną dłoń a łza wdzięczności zwilża nam oczy.

Werner, burmistrz.

Z Peczek. Za liczne serdeczne uczestnictwo miasta Krakowa i braci Polaków przy pogrzebie naszego nieodżałowanego Bolesława Jabłońskiego, najuprzejmiejsze podziękowanie.

Czytelnia i stowarzyszenie straży ogniowej ochotniczej.

Z Kolina. Dziś o godzinie jedenastej powitał królewski gród Kolin głębokim żalem przejęty tak bolesną stratą drogie szczątki wielkiego czeskiego poety, pieśniarza *Moudrosti otcovské* i *Písní milostných* nieboszczyka Bolesława Jabłońskiego na dworcu kolei Państwowej. W samem powitaniu nader tkliwem i rozrzewniającem wzięły udział Towarzystwo gimnastyczne Sokół, Towarzystwo rzemieślników i członkowie teatru amatorskiego; od każdego z tych stowarzyszeń położono na trumnę nieboszczyka wieniec z narodowemi barwami słowiańskiemi. Prócz tego uczestniczyli uczniowie gimnazyalni ze swymi profe-

sorami *in corpore*, następnie Towarzystwa śpiewaków Dobrosław i Dobromiła, nauczyciele szkół początkowych i bardzo znaczna ilość obywatelstwa wszelkich stanów. Przedtem odśpiewano w tutejszym kościele gimnazyalnym uroczyste *Requiem*, podczas którego Towarzystwo śpiewaków wykonało Palestryny *Bone Jesu*, Zwonarza *Dies irae* i Bendla *Salve*. W żałobnym tym obchodzie wzięły udział wszystkie tutejsze Towarzystwa i korporacye. Cześć pamięci Jabłońskiego a *Sláva* jeho popiolom!

Redakcya Kolińskich Novin.

Z Czeskiego Brodu. Uczczenie przez braci Polaków i wzorowe niewiasty polskie naszego wielkiego pieśniarza Jabłońskiego w sposób tak wspaniały na jego pogrzebie, przetrwa w wiecznej pamięci i niezmiennej wdzięczności miasta Czeskiego Brodu i wszystkich jego korporacyj. — — —

Kromě těchto krásných projevů došlo rovněž tak z Polska do Čech, jak z Čech do Polska množství podobných osvědčení, svědčících nejlépe o tom, jakou vděčnou památku a jakého blahého ducha zůstavil nesmrtelný náš Boleslav v dvou sbratřených vlastech.

Šlechetná vděčnost k nadšenému básníkovi a plný výraz národního bratrství zaskvěly se tentokráte v světle nejkrásnějším!

Knihtiskárna V. B. Čecha. — Nákladem vlastním.

Knihtiskárna V. B. Čecha. — Nákladem vlastním.

V PRAZE.
KNIHTISKÁRNA V. B. ČECHA. — NÁKLADEM VLASTNÍM.
1881.

